

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütőnapon. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek a pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Fels. urunk megtisztelő levele főhg.-nádorunkhoz felszázados kir. helytartósága emlékeül; kinevezések A' szentgróti levélelemzése XI; g. r. Széchenyi Istvánról; vallás az állodalomban, nyitranegyei viszonyok's közgyűlések; győrmegyei tisztújítás tisztakarostul; énekiskolai vizsgálatok; budapesti napló; nyilvános hála.

Ausztria (Közszületek Viktoria megüdvözlésére; tartományi gyűlés kívánata; ünnepély Metternich hgnél; villongások a magyar-határőrök's bosnyákok közt.)

Amerika (Mexiko és Texas közti viszonyok; követ-választások Texasban.)

Spanyolország (Mozgalmak az udvar részéről; néplázongások Cataloniában; pénzügyi szerződések.)

Franciaország (Collège de France, 's a' ministérium; vegyesek.)

Anglia (Alsóházi viták Irland ügyében 'sat. Ertesítő.)

Magyar- és Erdélyország.

Ő es. 's ap. kir. Föls. az ország fens. Nádorához, József es. kir. örökös főhghez köv. k. kéziratot méltóztatott bocsátani: „Kedves 'sat! Ma ötven éve, hogy Kedvesség Magyarországonban kir. helytartóvá lón kinevezve. Kedvesség ezen hosszú idő folytatában, melyet gyakran súlyos viszonyok kísértek, Magyarországom 's az összesz. eszázari birodalom körül magának oly sok és kitünő érdemet szerzett, hogy én kötelességül tekintem, ez emlékezetes napon Kedvességnek magyar sz. István rendem gyémántéku nagykeresztje megküldésével elismerésem különös tanujelét adni. Midőn ezen disztívényt ide rekesztem, egyszersmind azon őszinte 's élénk ohajtást zárom hozzá: tartsa meg a' Gondviselés Kedvességét Magyarországom javára, a' status hasznára és vizsgálatására, valamint Házunk becsületére és fényére még igen sokáig teljes erőben. Schönbrunn, jul. 20. 1845. Ferdinánd s. k.”

Ő es. 's ap. kir. Föls. a' pesti iparegyesületnek egy ezélszerű épület-felállításra 5000 p. forintnyi segélyösszeget ajándékozni, Roth Károly vezérőrnagyot pedig díjmentesen magyar nemességre emelni legkegyelm. méltóztatott.

A' n. m. kir. udv. Kincstár a' Bus Lajos előléptetése által megürült dorozsai erdőszegédi állomásra Colli'nás z y József mérnöksegédet alkalmazá. Rajnis József tiszaujlaki sómázasemster f. évi jun. 22k. meghalálzott.

A' szentgróti levél elemzése.

XI.

Jelen elemzésem folytában azt iparkodtam megmutatni, 's tán többeket arrul meg is győztem, hogy:

Magyarország nincs sorvadásban, 's ekkép Deák diagnózis helytelen; továbbá, hogy ha e' diagnózis helyes volna is, 's csakugyan sorvadásban sínylenék a' hon, még akkor sem lenne Deák védegyeleti praescriptioja azon gyógyszer, mely a' supponált bajnak elejét vehetné; végre, hogy minden oly annyira életbevágó reactionalis gyógyszer mint a' védegyelet, méregként hatna mostani körülményinkre, mellyek legsürgősebben azt követelik, mihez képest a' kormánynak hazánk ügyére ezéző szándékait lehető legjobban használjuk, mit azonban dacz, újhuzás és ellenséges demonstratio nem fogna előmozdítani, de egyenesen a' lehetlenségek sorába súlyosztatna.

Előhozám ezek mellett, hogy:

A' kormány annyira megváltoztatá nemzetiség és alkotvány tekintetében Magyarországra nézve rendszerét, mikép ezentul egy szigorú de méltányos ellenzék mellett már ki lehetne lépni a' nemzet nagyobb részének a' positivitas, a' teremtés mezejére; hogy a' haladás zászlaján — miután a' kormány maga vette azt kezébe — nem állhat az ellenzék neve, mert hiszen két maga magával ellentétben levő kalauz nem vezethet célhoz 's e' fölött a' vezetés csakugyan a' kormány dolga — bár ne hanyagolta volna ezt soha is el —; hogy végre mostani körülményink között, mikor arrul van szó: századok körülmasztását helyrehozni, 's ekkép újat meg újat teremteni szünetlen, nem lehet senkinek is folytatni a' mindenest szerezpet, de mindegyik, ki erre jogosítva van, köteles vagy az ellenzék sorába állni, amde annak körében meg is maradni, ha nem bízik a' kormányban; vagy viszont ha bizodalmat helyez a' kormány szándékában, az előmenet pártjához csatlakozva mindent elkövetni a' kormány üdvös céljai elősegítésére 'sat. 'sat.

'S most, miután ezeket elősoroltam, itt van ideje lepleg nélkül végre azt kitárnom: vajlon a' szent-

gróti levél elemzésére mi indított engem még azon már fenemlítettokon kívül, mellyhez képest, mint érintém, ha oly tekintély mint Deák nem emeli felhőkbe a' védegyelet ügyét, én bizony magára és saját enyészetére hagyom az egészet.

Én mindenek fölött azért szólaltam fel — és itt méltóztatnának vigyázni — mert ha a' kormány azt tapasztalja, hogy még azon kevés saját lábán állni tudó független, kik közt én Magyarországonban nem állok utolsó helyen, sem mer szólni, de e' helyett némán várja be az események koczkait, mikor honosai oly vágásoknak iramlanak, mellyek, bár így bár ugy, de teljességgel nem vezethetnek üdvös célhoz, akkor, ha a' legnagyobb gyengeség bélyegét viselni nem akarja, lehetetlen, mikép saját maga — — —

— ne csináljon rendet. Pedig tán jobb, ha illyesket azon francia mondat szerint: qu'il vaut mieux de laver le linge sale en famille, magunk közt mi magunk végzünk el, mint ha azok feljebb vitetnének; mert innen kerekedhet legrosszabb eset csak az, hogy addig, míg a' paroxismus tart, gyűlölségnek, macskazenéknek 's efféle igen könnyen elviselhető bajnak teszi ki magát néhány kevés, vagy teszi ki magát éppen egy, midőn az ugy szólván 'kényszerített kormány beavatkozás', az ebből okvetlen kerekedő viszonyos reactionalis kifejléshez képest, tán nem fogna szerfelett számolnak in ultima analysi éppen szája íze szerintül mutatkozni, és így, mint mondom, az egészet tekintve, de még akkor is, ha némi veszélylyel járna, bizony üdvös, ha egyet kettőt ér a' baj, mint ha véletlenül többen sodortatnának, az ég tudja, milly előre ki sem számíthatókba.

Igen, ez volt elhatározásom fő rugója, midőn tapasztaltam, hogy még oly férfú is, mint Deák, vagy nem látja a' kérdéses tárgy lényegét minden oldalról 's annak egész mélyében, vagy ő is oly annyira hagyja magát a' köz mámor, vagy a' most bevett szójárás szerint 'a' közlekedés' által sodortatni. 'S ekkép azért, hogy minden privat tekintet felrelökre felszóltam, nemcsak nem tartom magamat vétkesnek de az öntudat legmélyebb érzetében azt hiszem: mint mindenkor, ugy ez alkalommal is, mennyire csak eröm engedé, jó és valódi hűséggel szolgáltam a' hont. 'S pedig — oh vigyázatokat erre — mert semmi a' világon nem nevelhetia a' kormány tiszteletét a' magyar vér iránt annyira, midőn egyszersmind nem lehet előtte nagyobb oksuly a' magyar alkotványt és nemzetiséget nemcsak nem csorbítania semmiben is, de kifejlésüket minden kitelhető módon eszközölnie, mint mikor látja, hogy nincs Magyarország azon 'Justum ac tenacem propositi sat.'-féle férfiak hijával még, kik bátran kiállnak de még a' leghatalmasbak ellen is a' gátra, midőn vész fenyegeti azon két talismant, melly nélkül nem tud boldog lenni az el nem korcsosult törzökös magyar; amde kik viszont nemcsak ajkon pengette, de a' tettlegi loyaltasuknál fogva szintolly készek az elesébitott sokaság böszé ellen is lovagilag harcolni, mikor megint a' kormány tekintete ásatik alá, és felfordulásra hajtják az egyetemi állományt.

És bizony mondom, 's férfú büszkeséggel mondom, lenne csak köztünk sok illy zománczozatu, ki nem tud szolgálni bökhoz 's kit nem szédít udvari fény, amde kit más részről tisztább hazaszeretet lelkesít, hogysem erejét prókatori fogásokban, éretlen daczban és bonyodalmak gyártásiban kitétetni ügyekeznek, 's tüstént nem egyedül azon viszony el volna tökéletesen rendezve, melly köztünk és a' kormány meg a' közbirodalom közt létezik, de vajmi szaporán helyre volna ütve Magyarország százados hátramaradása, mert dynastiánk a' magyar közt lenné — 's mi több: errül meg is volna győződve — fényének azon tetőpontját, mellyre egyedül a' szabad és eredetiségében kifejtett magyar elmeheti azt. Legyen pedig errül dynastiánk egyszer csak testetül lelkesül meggyőződve, mi egyenesen okszerinti, 's ekkép tiszteletet 's ezzel oly szoros összeköttetésű sympathiát gerjesztő eljárásunknak lehet eredménye, és a' magyar nép sorsa biztos, mert a' jog támasza mellett, a' mindenben győző 'érdek' alapján fejlenek az ki.

Majdan ha egykor az idő le fogta csilapítani a' kedélyeket, és szenvedelem helyibe méltánylat áll, és én már nem leszek többé, és így senkinek nem leendek szálla szemében, tudom e' sorok, ha teljes fedelkenységbe nem süllyed nemzetünk jelen küzdelme, az el nem ferdíthető Való színében fognak mutatkozni, midőn vagy élvezendik az azok utmutatása utáni hasznót sőt fényt az akkor élők, ha t. i. nem hangzik most szavam hatás nélkül el, vagy ha szavamra nem figyelnek, keserű bánattal fogják egykor rebegni, hogy igazam volt.

'S ugyan, kérdem, ha a' kormány azt tapasztalja, hogy semmi áron nem eszközölhet közelítést, sőt a' magyarok legfüggetlenebbjei is egyedül ellene tudnak lenni bátorsággal, a' népszerűség meg a' galeriák ellenben vagy oly rémalakban, vagy oly ellenállhatlan csábként jelennek meg előttük, mikép, azokkal szemközt, meghunyászodva visszavonulnak, vagy nem képesek egy mulékony 's oly annyira változó kitétetést 's ollyasok tapsát, kiket jobbdán nem tisztelet, nem meggyőződés hevit, de egyedül szenvedély ragad, a' haza szent neveért feláldozni: akkor ugyan nem volna-e természetes, ha elvégre a' kormány is a' terrorismus eszközeit próbálgatná használni, mellyel újabb időkben oly sok éles torok gondolá ijesztgetni őt 's mellyek élesbjei az ő kezében vannak? Valóban nem volna csuda. Hiszen sokan azt hiszik, és az annyira igazságos Mátyás fejedelem, meg nagybátyja Szilágyi is ezen véleményben látszottak lenni, hogy bizony a' magyar csak azt szereti, ki neki parancsolni tud, és egyedül annak hódol, kitül fél.

'Semmi áron nem eszközölhet közelítést', ugyan hogy lehet illyest állítani? Ezt fogja erre tudom mondani sok; — csak hogy azon ár, mellyet nem egy képzel elégségesnek a' magyar nemzet (?) kielégítésére, vagy ollyas még sehol ki nem próbált valami, vagy annyira ellenkezik a' magyar és még inkább a' közállományi gépezettel, miszerint csak felhőkben lakó vagy szobatudós, ki előtt a' világ gyakorlati folyamata titok, amíthatja magát azzal egy pillanattigis, hogy a' kormány illyesekre ráálljon, és ha elég gyenge volna ráállni, valóban sem a' nemzet kielégítését nem eszközölné, sem a' közbirodalom közönetét nem aratná, de egyedül azok örömeire szolgálna, kiknek eleme zavar; mert hogy mind azon democraticai sőt ochlocraticai viszketegek, mellyek jelen időben némi újabb 'népboldogítók' műhelyeiben készültek, egyáltalában nem illeszthetők minden fenállónak tökéletes felforgatása nélkül a' magyar statusszerkezetbe, annál kevésbbé a' közbirodalomban, e' körül tudom egy józanabb sincs kétségben. Miszerint nem is képes ezen most érintett árnak méltányos megbecsülését eszközölni bárki más, mint ki a' közbirodalommal egybeházasított lét gyakorlati lényegét egész mélységében fel bírja fogni. És e' körül forog a' dolog, hogy t. i. elvégre egészen belé tudjuk magunkat gondolni e' helyzetbe, mert csak ez esetben lehet politikáknak célhoz vezető hatása; minthogy vannak a' társadalmi viszonyok közt, mit soha nem szabad felejteni, olly bonyodalmak — és illyesek az ausztriai közállományban nemcsak nem hiányzanak, de tán szövevényesbek mint bárhol egyebütt — mellyek még ollyasokat is teljességgel lehetlenné tesznek sokszor, mik mellett a' legvilágosb betű szól.

'De ha már szólni akartam — ezt állítják — ugyan miért választám éppen Deákat polemiam tárgyaul? Hiszen nem ő irta a' szentgróti levelet, hanem — o —; és aztán, mint t. cz. Trefort Ágoston ur azon barátságánál fogva, mellyet Deáknak szentelt (!!!) érinti: 'bizonyosan másképp fogott volna szólni a' védegyeletről Deák Pozsonyban vagy Pesten, mint a' szentgróti főkegyelet körében, *) 's ekkép bizony még is kár volt Deákba kapczáskodni.'

Hogy miért választám éppen Deákat a' védegyeleti kérdés elemzésére, ennek okát már felhoztam. Azért t. i. mert őt a' hazában olly tekintélynek tar-

*) Pesti Hirlap 499. sz. második hasáb felsőbb részén

tom, kinek sulya nem egy kérdésnél 'eldöntő'; s ek-
kép meggyőződés felvilágosítására természetesen
inkább őt való okom kiszemelni, mintsem a' véd-
egylet olly szószólóját, kinek szava elhangzik és
tekintete nem nyom. — Egyébiránt olly nagy betűk-
kel áll a' szentgróti levél homlokán „**Deák Fe-
rencz Nézetel az Országos Védegy-
letről**”, mikép azt hiszem, tökéletes jogom volt és
jogom van a' felhozott levelet mindaddig valóság-
gal Deák szülöttjének tartanom, míg ő azt nem desavou-
irozza.

Mi a' polemia és kapczáskodás kitételét illeti:
mint már erről is tettem említést 's most újra ismét-
lem, nemcsak legtávlabbi szándékom nem volt 's
most sincs, olly kitűnő és olly tiszta hazafival hada-
kozni vagy éppen beléje kapczáskodni mint Deák,
de éppen az által gondolám irántai őszinte tisztelete-
met legvilágosabban bizonyítani, hogy szabadon és
nyíltan, mint szabad emberhez illik, éppen őt válaszá-
m bense meggyőződés közlésére, őt, kibentudom
soha nem fejjük erőre azon hű viszketeg, melly
minden emberben létezik 's mellyet a' német „Recht-
haberei”-nak nevez, mikor aggodalommal telik el
olly honfitársának keble, mint én vagyok, ki szint-
olly őszintén sovárogo a' haza felvirágzása után mint ő.

Deák olly egyed, ki nem szorul, mint honunk
számosb csillámló lidércze, mesterkélty, kölcsönzött
fényre, szappanbuboréku nimbusra, melly ha elpat-
tan, tökéletes semmisségében tűnik a' világ előtt fel
az egykor ünneplett — 's hány illy példa van erre,
és még hány illy eset fog előfordulni honunkban! —
saját lábán tud állni ő, 's habár elfordulnának is töle
többen, kik most egekbe emelik őt, mi szinte minden
valósággal független embernek sorsa, ki a' felhevült
szenevedelmek árjával szembezállni erős, azért még
sem szünnék meg, kicsinosult velejénél 's emberi
méltóságánál fogva, olly magához vonzó erőt gya-
korlani a' haza jobbaira, melly lelki felsőbbségnek
előbb utóbb de soha elnem maradó okozatja, 's melly
hazafiai kifejlésünk legerősb emeltyűje lehetne.

És azért, ha én a' szentgróti levelet a' fentebb
érintettek mellett, még arra is kívánom használni,
mikép Deákot barátságos kézfogásra felszólítsam,
ugyan hibázok-e? Azt hiszem nem; és ez, ha e' pilla-
nathban nem is, idővel tán el lesz ismérve.

Függetlenségének Deák többszer már olly bi-
zonyoságot adá, mikép természetesnek fogja látni,
ha velem együtt számos hazafi, mindenek előtt őben-
ne bizik 's töle várja, hogy magasb szempontokból
fogván fel honi bajaink orvoslását, ő leend azon e-
gyesítő pont, mellyhez csatlakozva, 's mellyet tehet-
ségünk szerint erősítve, kézfogólag 's vállvetőleg,
egy részről kivjük mind azt, mi felvirágzásunkra el-
kerülhetlen, mint például az adó ügyét; de más rész-
ről saját körébe utasítjuk vissza, és ha ez nem megy,
bármí áron is leverjük azon 'iskolás suprematiát',
melly hegyünkbe nőtt, 's melly már most is, noha ko-
rántsem érte még el acméjét, minden alkotványos lét-
nek olly torz- sőt annyira aljas képe, mikép az igazi
hazafi keble, ki előtt az 'éljeneknél' drágább a' hon,
lehető legkésőbb érzelmekre kénytelen fakadni
annak láttán.

És ugyan, kérdelem: ki az, ki újabb időkben a'
köz elömenetért többet munkált volna mint Deák?
Bizony, aligha valaki; 's habár többszer nem fogta is
fel, mint én tökéletesen meg vagyok győződve, azon
ügyeknek, mellyek körül fáradozott, minden oldalát,
hanem, mint már más alkalommal leplegtelenül érin-
tém, egyedül magyar belviszonyi szempontokból néz-
te azokat, azért bizonyosan senki sincs, ki szándéka
tisztságát legkisebb homálylyal illetni bátor volna.
Mi pedig azon állását illeti, mellyet magának a' hall-
gatóság ellenében vindicált, ugyan ki az, ki nem em-
lékeznék, hányszor utasítá azt legférfiasb elszánás-
sal a' rend körébe vissza. És ez nem volt életének
legközönyösb tette, mellyre agg korában, mikor az
illusiók köde oszlik — és csak annyiban becsülheti
saját magát az ember, a' mennyiben önálló tetteinek
tudatában van — bizonyosan szintolly édes vagy még
édesb érzéssel fog visszaemlékezni, mint tán némi
sokkal fényesb eljárására, mellyekért a' legkitörőbb
tetszésnek viharát élvezte.

Ugy hogy, mint mondtam, velem együtt számtalan
hazafi valóban várva várja 's határozottan bizik abban,
hogy tökéletesen magától lökve azok parancsoló bi-
lincseit, kik sodorni és saját céljaikra felhasználni
akarják őt, 's kiknek, nem tudom miért, annyiszor
subordinálta magát, holott vezetésükre van alkotva,
elvégre a' hazai progressionak legyen azon bajnoka,

ki körül egyesülve és a' kormány jó célzatit előse-
gitve, lehető legsebesebben haladjunk; ámde más
részről ne hagyjuk magunkat hazánkhoz azon gyer-
mekiskolája által hajtani, melly még a' tanulás és
hallgatás körébe tartozik, de e' helyett többszer i-
gen mint nem, még olly életbevágók lehető legrög-
tőbb elhatározására foly be 's pedig parancsolólag,
miknek eldöntését sok évi studium után, néha a' leg-
bölesebb sem merné magára vállalni.

És ha igaz, mit t. cz. Trefort Ágoston ur mond,
hogy bizonyosan másképp fogott volna a' védegyetről
szólni Deák más helyen, mint a' szentgróti főke-
gyelet körében, és ez szokása — mit én egyébiránt
nem hiszek és soha nem tapasztaltam, de minden e-
setre t. cz. Trefort Ágoston ur részről a' baráti vé-
delemnek olly különös faja, melly akaratlanul is azon
bizonyos franczia mondatra emlékeztet, melly így
kezdődik: il n'y a pas de plus grand malheur 'sat.
— akkor bizony jó sőt szerfelett hasznos lesz — mert
hiszen sok illy véleményü assecláji lehetnek — 's
nemcsak saját magára, de különösen a' hazára néz-
ve, melly töle annyit vár, legelső alkalommal min-
den mellétekintet magától lökve egészen a' füg-
getlenség azon terére állnia, mellyen én olly kimond-
hatlan nagy örömmel üdvözléném honunk e' legje-
lesb fiát.

'S most barátságosan kérdelem: ugyan mi bírhatta
Deákot arra, hogy mind azt, mit a' szentgróti levél-
ben az olly igen ártatlannak látszó — o — tesz szájába,
magán száradni engedje? Ha Deák nem ismértette
's nem méltányoltatva elvonultan Kehidán ülne, ám
akkor igen elérteném, hogy a' bölcsészeti-szellemü
férfiúnak az igen is közönyös lehetne, bármilly vada-
kat kennének is rá, és ezzel nem volna mit törődnie.
Deák azonban olly hatalom olly tekintély Magyaror-
szág terén, sőt neve annyira közbiradalmi sőt euró-
pai már, és e' fölött ha Kehidának hűs árnyékait lak-
ja is rendszerint, azért mégis olly melegséggel és
buzgalommal vesz a' közdolgokban részt, miszerint
nem lehet sőt nem szabad, hogy az országos Deák
azt, mit rá raknak, közönyösséggel vagy philoso-
phiai resignatioval hordja hátán; mert Deák szájából
jött vagy abba letett minden szó, a' benne helyzett
közbizodalomnál fogva, ollyan suly, melly így vagy
ugy de minden esetre nagyot nyom, 's ekkép épen
nem közönyös, hogy minden kakuk háborítlan rakja
le Deák fészkebe tojását.

Pedig hogy Deák mind azt, mit a' szentgróti
levél egymásra halmoz, nem mondhatta, 's ekkép nem
is mondotta, arról — köztünk maradjon a' szó — én
mindig meg voltam 's most is meg vagyok tökéletesen
győződve; mert mindazokon kívül, miket már fejteget-
tünk, még egyéb valóban szivreható esaleszme is van
abban, miteljességgel nem lehet Deák szüleménye,
mit azonban a' jövő 's alkalmasint bevégző számba
vagyok helyszüke miatt hagyni kénytelen.

Gróf Széchenyi István.

Vallás az állodalomban. A' szentesített
szabályok eszközlik, ugymond a' római szónok, hogy
biztosságban járunk, kelünk, alszunk; ezeknek kö-
szönhetjük, hogy élünk 'stb... Én pedig azt mon-
dom, hogy valamennyi törvény in ultima analysi a'
vallásos öntudatban alapszik! mert, a' tör-
vény csak akkor tehet valamit, ha a' tény tudom-
ásra jut; innen ha a' tény elkövetőjének sikerült
elrejtve maradni, akkor a' törvény ki van játszva.
A' vallás élete tehát a' köztársaságban a' legelső
kellék 's ha valaki azt mondotta, miként erőre nem
lenne szükség, ha mindnyájan igazlelkűek volnánk;
én pedig azt mondom: törvény sem kellene, ha mind-
nyájan olly vallásos öntudatnak volnánk, mint kell...
Ha mindent elhallgatok is, elég legyen az egyet meg-
említenem, miképen két ember vallomására a' bíróság
előtt a' tény igazolva van, és így két hamis tanu-
álat az embernek élete 's minden vagyona kockára
tétethetik! minthogy pedig a' világon minden pörös
kérdés bizonyítást által döntetik el, képzelhetni:
milly roppant veszélynek vagyunk kitéve akkor, ha
a' vallástalanság divatba jő? Iszonyu akkor a' jám-
borok élete! Elmondhatni akkor: „non est hic locus
securus ubi pes columbae repansare possit.” (nincs
itt hely, hol a' galamb lába megpihenhessen.)

A' melly nemzetnek vallása nincs, alig van néhány
lépésnyire végveszélyétől, nem lehet nyugta ott sen-
kinek élte 's élelme is veszélyben van, mert az olly ál-
lodalomban örökké forrnak a' tervek, miképen lehes-
sen valakit megejteni? egyedül arra levén a' gond,
hogy a' világ meg ne tudja, és ha ez sikerül, akkor
bizonyos lehetsz benne, hogy elütik rajtad a' trófat,

mert a' vallásos érzelem nem áll ellent, a' törvény
pedig tanuk nélkül erőtlent. De mit is mondok?
hisz vallástalan állodalomban a' bíróságban sincsen
biztosság! sőt ezektől rettegethni leginkább, mint
ollyanoktól, kik az igazságot gyűlölik, utálják a'
jámborokat 's a' gazfiakat boldogítják. Vegyük csak
azon egy körülményt, hogy mikor a' bíróság a' tanu-
kat hitelesíti, néha csak szeme szája áll el az ember-
nek, ugy elforgatják a' mellékes (collateralis) vallo-
másokat! E' fölött még meg is vesztegethni a' bíró-
ságot. Az illy vallástalan, lélekisméretnélküli tömeg
a' lángoló hazafit elítéli, csálnak ott és fosztogatnak
a' gonoszak, és minden rosszat elkövetnek, egyedül
arra vigyázva, hogy kine tudódjék; vagy ha is: ak-
kor szép színt adhassanak neki. Felbomlik ott min-
den szent kötelék, barátság, apai, anyai's gyermeki
szeretet, becsületérzés, szemérmesség, hitel, üdv,
minden! Isten ott nincs, a' lelkisméret fékei meg-
tagíttatvák... minden szabad, semmi sem szégyen,
nem rút, nem gyalázatos... megromlik ott a' test,
elenyészik a' szellem, általános föloszlás áll be...
a' rideg halál... A' házasság szentsége ott nem biz-
tos, megtörik az a' vallástalanok, 's a' parázna ház-
nál megromlik az aprókban a' szív, elferdül a' lélek
's elbutul az ész. „Focunda culpa saecula nuptias
primum inquinavere et genus et domos.” Igy keserg a'
római bölcs. Valóban ha tekintjük azon mély belátást,
melly ezen költészt (Horációt) jellemzi, azt mondhatni
róla, hogy mint valamely jós (propheta) ugy beszél.
Mert midőn a' nemzet a' házasságokban hanyatlak,
akkor ezek megszűnnek a' tiszta szerelem frigyelien-
ni's bitang gyönyörre válik az egybekelés, akkor el-
gyengül apa, anya, gyermek 's nemzet, elpuhulnak
a' férfiak, a' bajnoki időszak lejár, kihal a' vitézi
érezlem, milderre a' vallástalanság vezet 's így mélt-
tán mondható róla: „Hoc fonte derivata clades in
patriam populumque fluxit! Róma végvesztét előre
látta e' lángeszű költő, 's megjövendölte, hogy mi-
kor akkor meg fogják siratni ezen világ urai, ha csak
az isteni tiszteletet helyre nem állítják. Lues roma-
ne! donec tempus refereris, Diis te minorem quod
geris, imperas, huc omne principium, huc refer-
esitum.” De ugy látszik, hogy ezen látnok idejében
már késő volt az intés, mert már akkor Róma ugy oda
volt testetül-lelkestül! Adja isten, hogy nálunk ne
legyen késő e' legfontosb ügyre figyelmeztetni a'
nemzetet!... Vagy talán ezt addig kell vala tenni,
mielőtt a' várnai gyászeset súlyosult vörünkre? meg
a' mohácsi ütközet? ezen rettentő lepoesékoltatása
Hunnia népének! vagy tán még a' tatár futás előtt,
míg a' ragadozó vadállatok szállásává nem váltak ő-
seink hajlokai? hol a' csecsemőket falták fel bölcső-
ikben az orzó állatok! Talán akkor fogott volna raj-
tunk valamit, míg olly szerfölött eleven volt a'
leczke...

„Jam bis Monaces et Pachori manus non aus-
picatos contudit impetus nostros.” Mintha csak a'
szegény szittya-nemzetről szólna! Vagy nem ismé-
retes é rólunk is ama' keservekkel teljes emlék: „Rom-
ulidae Cannas: ego Varnam clade notavi. Hát egy-
más között mennyit ellenkedtünk! 's illy polgári há-
boruban érték apáinkat a' esalmás szomszédok. Hi-
szzen minthacsakrólunk mondaná a' költő: „Pene occu-
pata m seditionibus delevit urbem Dacus et
Aethiops. (Horat. libr. 3. o. 6.) Egy szóval a' val-
lástalan állapotban megromlik az erkölcs, akkor pe-
dig azután hasztalan minden törvény... „Quid leg-
es sine moribus vanae proficiunt?” Ha az erkölcsök
földulatvák, oda van az ártatlan munkásság, oda
minden ipar 's beszakad a' közinség 's vele szemte-
lenség, vakmerőség és gyalázat... „Magnum pau-
peries opprobrium jubet quidvis et facere et pati.”
's a' boldogító erény ösvénye többé nem kell... „Vir-
tutisque viam deserit arduae (I. 3. od. 24.)

Horatius intvényi elhangzottak mint a' pusztában
kiáltozó szava, a' római nép kinevette isteneit, akad-
tak áljosok (psendoprophetae) vagyis álköltők, kik
azokat kigunyolni nem iszonyodtak, 's olly kifejezé-
sekkel élni: „Et subventuros auferet unda Deos.”
(Ovid.) Az isteni tisztelet mindinkább enyé-
szett 's Róma elmúlt, csak hét hegye maradt meg,
szomoruan emlékeztetve a' h a r m a s h a l o m r a
minket is...

Szükség pedig megismérkedni az áljosok se-
regével; mert ok igen csábító 's hasonlítanak az ugy-
nevezett boldogombához, a' ki nem ösméri,
élvezni találja 's megbolondul töle... És itt tudni kell
hogy nem mind jós az, a' ki hódító szónok, vagy bü-
bajos költő, hanem egyedül az, ki a' közjó mellett

harezol élő szóval, ténnyel vagy irással. Illyen volt nálunk péld K ö l c s e y s B e r z s e n y i, illyen jelenleg gr. Sz é c h e n y i s t v á n 's volt K a z i n c z y F e r e n c z. A' költőkbul hajdan illyen volt hajdan H o r á c z i s. O az isteneket 's vele a' vallást és így a' közjó alapját soha meg nem támatta; sőt mint látuk, mindenek elibe tette; egy helyütt pedig szinte tiltakozik azok ellen, kik az isteni titkokat a' nép közébe vonják 's mintegy e m b e r i t i k. — „Vetabo qui Cereris sacrum vulgarit arcanae.“ (l. 3. od. 2.)

Szép itt megemlékezem b. Eötvös József Karthauzijában amaz olly eredvénydús mosolyra, egyetlenegy mosolyra, melly elég lön arra, hogy az ifju vallás a megrendüljön. Éljen a' nemes szerző! Igaza van! Mert valóban igy adunk számat minden hiabavalóságért! Egy mosoly! 's a' vallásos épség oda van. Azért, merészelte volna csak valaki a' capitolumi ludakat meghajigálni! Pedig azok csak oktalan állatok voltak, igen ám, de bezzeg nagy becsben tartatva a' római néptől, mert egykor gágogásaikkal a' várost megmentették! az orozva jövő ellenséget elárulva az alvóknak. . .

Nincsen rosszabb az állások seregében mint az, ki a' vallás ügyében károkat tesz, mert a' vallás legfontosabb érdek az állodalmi viszonyokban, leghatalmasb' sugyszólva minden (talán egy edüli) biztositék benne van. Ez tehát méltán megérdemli, hogy egy külön törvényezykkelt alkosson a' törvényhozó testület róla — olly kimerítőleg, miként p. o. a' csödületi pörre nézve alkotott. Teszem azt, legyen büntetve, a' ki gyermek előtt botrányos szót ejt, vagy magát botrányosan viseli, vétekre tanítja, előtte istent vagy más egyebet, a' mi szent, káromol; mi úgy vélném, ama' híres mosoly nál valamivel többecske. — Mi magyarok a' vallástalan-ságban nagyon is eláradtunk; bár ne lenne ké s ő az állások ellen kikelni! De semmi! „Eradenda sunt elementa . . . et tenerae nimis mentes asperioribus formandae studiis . . . Fel kell szólaunk; mert igen sehogy sem vagyunk! Mindenfelé az harsog, hogy haladunk „tamen curta e nescio quid semper abestrei“ Z o m b o r y L e o p o l d.

Nyitra jul. 14én. Ollyanok e' megye körülményei, hogy még csak a' toll és irás segíthet rajtok. Megkezdjük ezért mi is leveleinket, megkezdjük akkor, midőn Magyarország politikai térszínér körültekintve, mindenfelől jelentkező szellemi mozgalmakban különben is e' néma fölhívást hiszszük rejleni: „talpra ti is vidéki bajtársak! a' szellemnek új harcza állott be.“ — Hitvallásunk ez leszen: mi úgy nézvé a' megyét, mint a' honnak egy alkotó részét és nem mint provinciát, ezen szempontul soha egy hajszálnyira öntudatosan nem távozzunk el — megyei pártok vagy az ezeket teremtő és fentartó hatalmasok kegye avagy kegytelensége nem lesz befolyással reánk, sem egyeseknek, kik társaik öszszövetett vállain sokszor csak érdemtelen polczokra törnek, vak eszközüvé nem alacsonyodunk, egy szóval, írni fogunk e' megyéből tudósításokat híven, szabadon és függetlenül, miként e' lapokhoz illik. A' kiknek nem tetszik, c z á f o l j a n a k m e g.

Hogy senki kétségben ne legyen megyénk politikai színe iránt, mindenek előtt legitt ki kell jelentenünk, mikép mi bizonyos okok miatt még mindig a' régi ultraconservatívek vagyunk! Tehát a' Nemzeti ujság nyitrai levelezője, midőn a' mult évi restaurationalis többséget még most is d e m o k r a t a pártnak bélyegzi, vagy gúnyol, vagy mystificál.

'S most — mielőtt legutolsó gyűlésünk felől tudósítók a' t. közönséget — nézzünk végig egy lefolyt év történetein. Mult évi junius hónapban lett vége megyénkben a' lélekvásárnak, melly két ellenpárt által több mint 6 hónapig üzetett vala 's legesekélyebb számitással is egy részről 150, más részről 300 ezer váltó ftot sajtolt ki onnan, hol úgy is kevés van, 6500 főnyi volt a' két tábor népe, egyegy nemes voks 50 — 60 ftba került, 's a' győző részen mintegy 400 képezte a' többséget. Lelkünk mélyében ekkor egy titkos öröm támadott; mert hittük, hogy valamint más alkotványos országokban a' bukott pártból rendszerint o p p o s i t i o k é p z ő d i k, úgy megyénkben is (hol illy ellenőrző elem szükségét 99 ok bizonyítja) egy erős rendszeres ellenzék fog sikra állani 's így az anyagi veszteséget szellemi nyereség pótolandja. Sokáig vártuk ezen reményünk teljesését; de végre is azon szomorú tapasztalást merítettük, hogy illy ellenzék képzetének magas gondolata bukott pártunk alig egy két egyedeinél lön több

mint pusztá gondolat. Igaz ugyan, hogy másutt könnyebb is oppositiot organisálni, mert az efféle dolgoknak inkább megvannak szellemi alapjai, mint nálunk, hol a' függetlenség és kitartó studium szerete-ten igen gyér tünetények. És lássuk: minő bajak eredtek megyénkben az illy ellenőrző elem hiányából:

1) A' törvényes szabad szólás egy év óta sokképen kurtított meg. Azelőtt közgyűlésünk tárgyai több nappal mindig előleg a' teremben egy hosszú chartára ki voltak írva 's a' RR. ennélfogva tanácskozási jogukat sikerrel gyakorolhatták. E' jó szokás azonban, noha beteg sem volt, mégis megholt. Most az elnök, 's még egy pár beavatott egyed tökéletes egyedúrúságot űzhet, ha akar, eszméivel az öszszes Rdek irányában, kik — noha az előleges tárgykijelölés egy ünnepélyes szabályunkon sarkallik — az előleges megfontolástól egy év óta egészen elzáratják. Valaki egy közgyűlésen mellesleg indítványba hozta ezen szabály fölélesztését, de elnök alispán szinte mellesleg akkor azt mondá, hogy a' ki vigyáz a' jegyzők olvasására, az a' tárgyakról mindig kellő isméretet szerezhet magának. Ezen elutasítás a' szólásszabadság practicus alkalmazására nézve igazi halálharang volt; mert tudni kell, hogy a' tanácskozások szerfölött ritkán folynak teremünkben olly csenddel 's komolysággal, miszerint a' jegyzők olvasását a' legközvetlenebb s z o m s z é d i s mindig megérthetné, a' távolabbak rendszerint nem is hallják. Ennek bizonyosságul hivatkozunk első alispánunkra egyenesen, ki még eddig minden gyűlésen hallatta ezen kifejezést: „bizony t. RR! még magam szavát sem érthetem a' szörnyű zaj miatt.“ Kedves a' szónok, vagy nem kedves, pártbeli, v. nem pártbeli, e' szerint zúgni vagy hallgatni: veszedelmes distinctio. — — — S aztán egy év előtt (emlékezhetnek a' szorgalmas gyűlésjárók) gyakran a' legkiesapongóbb személyeskedés, a' leghevesb' szónoklat is többnyire közönyösen kísértettek 's a' férfias bátor szólás egyáltalán napi renden volt. Nem hittünk akkor minden merészebb szökbokorban széksértést rejleni, 's ez által nem tettük még féltékenyebbé a' gyengét, sőt gyakran ugyancsak felbátorítánk sok ijedékenyt. Csak azon gyűlésre gondoljunk vissza, mellyet volt alispánunk V. J. szuronyi segedelemmel oszlattott el: nem kellett volna e' akkor a' mostani mérték szerint legalább is öt hat széksértési keresetet ünnepélyesen elrendelni? 's még sem volt szó egyről is. Azóta sem actióztatott meg, az igaz, senki, de az effélékkel ijesztgetés ugyancsak divatba jött; és pedig leginkább olyanok irányában gyakoroltatik ezen különös tortura-faj, kik 25 ftocskát elég üdvösen tudnának más czélra is fölhasználni. 'S végre a' szabad szóla-sra nézve egy még veszedelmesb' szokásocskát tapasztaltunk erőre kelni tanácskozásink közben, melly a' mellett, hogy helytelen, még igen igen lovagiatlan is, t. i. már vagy öt egyed sértetett meg az által, hogy szavaikat az elnök ur czáfolat helyett gúnyos hangulattal mintegy kiparodiázta. Föl vannak e' gúnyos kifejezések jegyezve bizonyos tárczában 's készen várják a' nyilvánosságot. Azt nem is említjük rendszerint, hogy szólásszabadságunk egy év óta még másnemű kisebb dőféseket is kénytelen szenvedni. Így p. o. midőn nem régiben a' főispánok esküjére nézve az adatott elő, hogy megyei levéltárunkból egy ott létező egészen más esküforma hozatnék elő és conferáltatnék a' most országszerte ismeretes formulával, — ezen előadásra már ki is küldett valaki azon régibb esküforma kikutatására; de egyszerre csak azt halljuk J. M. tb. urtól, hogy hiszen a' régi forma az ujjal szorol szóra megegyező, az deakul ez magyarul ugyanaz, mire zajgás iett; de az előadó ismételve sürgette, hogy csak várjuk be már, míg előhozatik a' régibb formula, mert ő ugymond azt hiszi, hogy az mégis különbözni fog a' mostanítól. Erre az elnök alispán így szól: „én nem bánom részemről, de gondolom a' t t s RR. többsége nem kívánja a' régiesküt látni“ — mire igen is megfoghatólag mindenfelől hangzott a' „n e m k i v á n j u k, 's ekkép az esküformák nem lőnek öszszehasonlítva. Ha már tanácskoztunk volna e' dologrul többen és hosszasan, ekkor igenis lehet vala a' többséget nem p r a e v e n t i v e hanem s u b s e q u e é r i n t e n i; de még épen a' tanácskozási thema volt előbb m e g i s m é r t e n d ő, addig teljesen időelőtti volt határozni: mert így exequáltunk mielőtt itéltünk volna. A' dolog maga csekélynek látszik, de mi érdemesnek tartottuk azt a' szólásszabadság állapotja tájékozásul híven megírni azért is, mert az efféle kicsinyiségek (!) ezelőtt csak másfél évvel még az akkori elnöknek ször-

nyen imputáltattak 's V. J. néha bizony sirásra is falkasztatott az elnöki széken 's még többször kesergett magányában illyes apróságok miatt. Minden törvényeszk és közgyűlés idején hetekig tartott fűszeres ebédjei sem voltak képesek a' Rdeket illyesek iránt elnézésre bírni. Pedig egy ebéd . . . egy ebéd. Igaz, hogy akkor legjelesb' capacitásaink 's legrendíthetlenebb jellemeink is r e n d s z e r i n t járták a' gyűléseket, míg egy év óta csak renden kívül jelennek meg. Balogh János mint már alispán sokszor Barsból is ájtött, kivált hevében a' restaurationalis mozgalmaknak; de most s a j á t notabilitásaink is el maradnak. Öszszesen ezen okoknak tulajdonítandó, hogy mult évi junius hónaptól f. évi szinte juniusig, egyébkint számos gyűlésinkben a' szólásszabadság tekintetéből szerfelett sok szomorú eseménynek voltunk tanúi.

2) A' közügyi kérdéseket — szigoru conservativismunkhoz híven — egy év óta szinte nem emeltük ki csak egy vonallal is a' régi k e r é k v á g á s b ó l. Ezt főleg azért is említjük, mivel tisztujtás előtt a' párt, melly most u r a l k o d i k, legszebb reményeket kelesztett 's a' legszabadabb elveket vallotta volt, ellenében a' másik pártnak, melly magát nyíltan és egyenesen kormánypártnak nevezte, 's mint illyen, a' h a l a d á s r a nézve semmi előpenzt nem pengetett, semmi igérettel elő nem állott, miért is a' Pesti Hírlap fehér hasábjain ugyancsak fekete színekkel vala lefestve. De lássuk b i z o n y í t v a h á t a' közügyek csökönnyös pangását. E' végre keresztül meggyünk valamennyi eddig tartott közgyűléseinken, a' híres tisztujtás óta.

A' legelső gyűlésen volt elnök alispánunk fölött tartánk itéletet. Indítványoztatott, hogy egy olly főbb tisztviselőnek, ki tisztujtás előtti utolsó gyűlésünket egy csapat fegyveres katonasággal a' legönkényesb' módon oszlatta el; ki megyénknek sem a' pecsétet annak rende szerint által nem adta, sem eljárásról törvény-kivánta módon nem számolt, — ebbeli tettei jegyzőkönyvünkben világosan roszszaltassanak és széke egy máselnöki karszékkal cseréltessék föl. Az indítványnál azonban hevünk tovább ment: roszszalás helyett solemnis investigatiot determinálván. Remélenni mertik ekkor, hogy illy szigoru példák minden elnöki kénynek véget vetendnek. De mára a' dolognak egy hosszú éve mult el 's a' solemnis investigatio nem mutatott be semmi eredvényt, nem mutatta ki a' sérvnek minő büntetése legyen. Pedig a' tények részint lelki alkalmazint testi szeméink előtt történtek meg, 's csak appálnint kellene a' törvényt. Zala a' jogszilárd már illy esetben más-kép járt volna el. Ezen példából kitetszik, hogy a' jog és t ö r v é n y (ezen legfőbb köz ü g y) mezején nem sok esatát tudnánk mi még nyerni. E' gyűlésen indítványoztatott a' telekdíj is 's a' t. RR. szörnyen balanciroztak, míg az lett a' végzés, hogy igenis elfogadjuk a' nagyszerű tervet elvileg, de h a r o m föl t é t e l a l a t t, t. i. h a a' nemzetnek független kezelés biztosítottatik, h a a' 100 millió terményzőleg ruháztatik a' honba, és ha jobb tervet a' már akkor kinevezve volt orsz. választvány nem alkot; de minden esetre fentartottuk magunknak expresse azt is, hogy ezen alkotandó tervet majdan ex asse átrostálandjuk. Markoltunk tehát ugyancsak, de maradt kezünkben végtelen ü r e s s é g. Örömrünk öszzinte volt.

— M á s o d i k gyűlésünkben az országszerte anynyira népszerűtlenné vált főfelügyelőket ki föltétlenül ki föltételeken akarta e l f o g a d n i. „Ha törvényvel lesz körülírva hatásuk, nem lehet fölük tartanunk“ — volt az argumentum, merítve a' főrendi tábla h a l o l d a l á b ó l. Egy voks győzött, hogy mi is kihagytuk utasításunkból az ominosus hivatalt. — H a r m a d i k gyűlésünk fő tárgya volt az orsz. választványunk ekkor már elkészült adóterve, a' 3 millió. Itt vala ideje a' kenyértörésnek. Föl van jegyezve ismét bizonyos elömutatható tárczában, miszerint az operatumot az első szónok pártolta, a' m á s i k ovakodva akart vállalni terhet, a' h a r m a d i k bővebb megfontolás végett jövő orsz. gyűlésre kívánta elhalsztatni az ügyet, a' n e g y e d i k az évenkinti 3 millió helyett egyszer öszszesen jövő orsz. gyűlésig 2 milliót ajánlott; ő t ő d i k ki akarta szemelni az operatumból az elsőbb szükségű teendőket 's csak ezek-re kívánt valamit szavaztatni; h a t o d i k az egész tervet iszonyuan roszszalta 's csaknem k á r o m o l t a; elnök alispán így szólott: „annyi bizonyos, hogy az operatum egészen máshova néz, mint a' h o v a v á g; az orsz. választványt akarta egyedül csúsztatni a' közteherviselési elvet; az előttünk fekvő tervezet lap-

pangó czélokkal és nézetekkel van impraegnálva, ezért különösen fölkéri a RRket, hogy azt egyáltalában ne fogadják el. Tűzzük ki magunk a' czélokát, melyekre ajánlást tenni czélszerűnek látjuk, de a dót semmi esetre ne vállaljunk. Ezután még egy specialis deputatio vala szóban, melynek feladata lett volna a' végzést ex professo motiválni. Ennyi sok vajadás után mégis azt adtuk utasításba, hogy: „követek ezen diaetán (1844) semminemű ajánlásba ne bocsátkozzanak.“ — A' birtok- és hivatal-képe s s e g szintekkor kerülvén elő, nem szólott senki, csak az alispán mondá: „most erre nincs idő és alkalom“ 's ekkép ezen két legfontosabb törvény voksunk ellenére született. A' kötelező betáblázások themája is fejtegettetvén e' gyűlésen, egy szólnak többi közt mondá az elnök: „hiszen a' fejtegetőnek teljes igaza van: a' köteles betáblázás csakugyan nagy biztosíték; de ez orsz. gyűlésen bizonyon semmi lesz belőle.“ 'S ezen mondás után utasításunkból is kimaradt a' helyeselt igazság. Negyedik gyűlésünkben ugyancsak az elnök, ki előbb az orsz. választványi operetumot lappangó czélok 's nézetekkel impraegnálnak canónisálta, mindnyájunk meglepetésére azt újra maga felhozá, 's most elejétől kezdve végig olvastá. Már ekkor a' követi tábla többsége elfogadta volt a' 2,585,000 pftot évenként; ennél fogva azon lelkesedett argumentatio, hogy „bizony nekünk sem illik hátramaradni; hogy mi is valamint mindig, ugy ezuttal is készek legyünk a' haza javát legjobb tehetségünk szerint előmozdítani“ sat. — mondjuk, ezen lelkesedett argumentatio sokak előtt már most igen elkésettnek látszott, mert, ugyanmondának, a' köv. tábla nélkülünk is többséget tudott saját keblében szerezni az ügynek, 's mi ugyis csak saját követünknek adhatunk utasításokat. „Jobb lesz tehát, mond egy szörnyű csipősséggel bíró uradalmi ügyvéd, a' késő ragyogás helyett most is oda utasítani követeket, hogy ez országgyűlésen semminemű ajánlásba ne bocsátkozzanak: mivel ekkép legalább következettségünkért tisztelni fog bennünket a' világ.“ — És ugy lön: a' végig olvasott operatum mibe sem vétetvén, a' fumei vasut-építés és egy hitelbank-alapítás utat olly általánosan írunk utasításunkba, miszerint habár (mint tervezve volt) 18 millió pengőbe kerül is, az csak építessék. De a' pénznek honnan szerzése, vagy a' pcentek minő aránybani biztosítása, vagy statusköltsegi építés, mind nem volt általunk legkevésbé is megvitatta. Egy szóval, ismét sokat markoltunk. — 5dik gyűlésünknek követszámtatónak kellett volna lenni; de egyik képviselőnk sok mindenek elhárítása végett gondos tapintattal a' védegyeletet pendítette meg. J. J. a' lelkes báró pedig (kinek neje a' kettős szálu rokkaajándékozásról is ismertes a' honban) nem elégedvén meg a' csupa megpendítésessel, a' megyei nagy teremnek a' védegyelet osztályulésire való átengedéseért emelt szót. Elnök alispánunk azt mondá: „a' védegyelet eszméje politikai térre nem való; valahányszor socialis czél e' terrenumra vitetett, itt mindig csak káros eszközzé fajult.“ B. I. azonban annyira mást mondott, hogy a' vitatott védegyeleti eszme a' megyénkben uralkodó párt köz lelkesedésével lön egyértelművé. Itt volt az első eset, hogy a' T. párt elvált fejétől, és önállóságot tanusított. A' terem csakugyan átengedett a' Rdek által. Ekkor ügyvéd E. I. azon tanácsot adá, hogy: majd akkor is olly lelkesen védje aztán a' megye a' védegyeletet, mikor az előlról meg fog támadatni. Okosabb lett volna e' helyett azt tanácsolni, hogy akkor is olly lelkesen védje majda' megye a' védegyeletet, mikor ez a' lórlul a' közönnyösség és hanyagság által fog sokkal inkább meg támadatni. Némi tapasztalás ezen tanácsnak szükségességét már is igazolja. — — H a t o d i k gyűlésünkben Zala és Szatmár kettős felszólításai, minélelőbb országgyűlés kérése iránt, épen semmi vizhangra nem találtak. Mi minden fejtegetés nélkül meggyőződünk, hogy illy ügybeni körleveleknek semmi fontosságuk nincsen. Vagy talán kerültük és feltűk az eszmeeserét? következett az orsz. gyűlési 11 ezer néhány száz pfta menő költségeknak a' nemesi javakra kivettése. Milly országos fontosságú ügy! Most bezáródtak a' zsebek és kinyiták az ajkak, és hallottunk nem kevesebb, mint 10 uradalm részéről protestatiókat az eddigi aránytalan repartitio ellen: az erdők, a' rétek egyszerre mind kopár szirtkékké változtak, melyek mit sem jövedelmeznek 's ezért arányosító kulcs gyanánt nem is szól-

gálhatnak. A' dolgon azzal segítünk, hogy az erdők is classisokra osztottuk 's a' jövedelmezőbbeket jobban megterheljük — a' p r o t o c o l l u m b a n. — E' gyűlés arról is nevezetes, hogy itt egy volt főbírónak (ki néhány év előtt több ezer pfta rugó beszedett nemesi ajánlatokkal megyénkbeli sua forma megszökött) ebbeli restantiaját — minthogy az a' H. t. a. n. a. c. s. t. o. l. ismételve sürgettetett — da capo repartitáltuk ugyanazon nemességre, mely nálunk olly igen szeret k e t s z e r. fizetni. — Valamint az ezelőtti gyűlésen 100 ezüst fto, melyekről nem tudtuk egész bizonyossággal: vajjon meghalálozott főispánunk, vagy volt első alispánunk által, mindenestre törvénytelenül — assignáltattak é bizonyos restaurationalis bódé építésére — ezen szükséges adatnak minden fürkészése nélkül, a' megyei insurrectionalis pénztárból fizettettünk vissza. Ezeket azért említjük itt, hogy ösztön támadjon máskor a' megyei élet sark-elveiben illy életbevágó ügyeknél a' q u i d j u r i s - t. szigorubban szem előtt tartani. Mert isten menten az elvek ollyszerű felforgatásaitól, miszerint ott, hol a' t i s z. t. v. i. s. e. l. ö. k. a. r. v. e. t. t. e. t. a' R. e. n. d. e. k. lakoljanak. Efféle példák borzasztón veszedelmesek lehetnek. Intézhettek aztán apróságos jogügyeket bármilly fényesen, tehettek eleget az igazságnak valamennyi instantiára nézve, kirendelhettek a' brachiumokat minden szóvita nélkül, reponáltathattok elszántott barázdájába minden violentált birtokost, 's tegyetek illyeseket bár a' legszigorúbb részletességgel; csak azt fogja mondani a' gondolkodó: „a' krajzarokat megtakarítjátok, míg a' ftokat elvetitek, azaz hogy: administratiótok filléres administratio.“ — — H e t e d i k é s n y o l e z a d i k gyűlésünk f. évi april 19. és május 26án két egymásba füzött láncszem, melyeket minden pengőcsengő szerzőt láncszem egyetemben híven leírt már az istenben boldogult H i r n ö k. E' két gyűlés ideje közben volt kinevezve 3, mond három tisztelendő küldöttség 50—60 tagbul egyegy, — volt felöltözötve egy nagyszerű banderium mintegy 400 egyedből. — volt sújtás és paszománt arany és ezüstből a' külföldi posztónak számtalan rófein, — volt ló és lószerszám vásárolva nem egy ezer fto, — volt fölláttva 3 diadalkapu, — volt fényesen kivilágítva a' megyeház és a' szék város nagy része, — voltak pazar ebédek, bál és vacsorák, melyeken a' champagnei mérték nélkül méretett, — volt csupán e' balra készített díszruha száz meg száz, — volt zene, multság és mámor a' hangversenyben, lovardában, szinkörben, vendégfogadókban és mindenütt. A' summa 100 ezer váltó fto sokkal felülhaladt, mely öszszadva a' csak 11 hónap előtt végzett restauratio költségeivel, 500 ezer ftonál nem kevesebbre rug. Kinos egy rugás! — Ezzel megirtuk a' tisztujítás óta számított egy évnek siralmas történeteit. Jövvőre közöljük legutóbbi közgyűlésünket. ○

Győrmegegyel tisztválasztás új tisztikarostul. Jul. 22én Győr megye tisztikara jelentését 's az illetők a' kezükön volt iratokat a' közgyűlésre beadták. Erre 23án tisztujítás. Illy eszmben régóta nem készült már nemességünk ez unnepeyre. Alig volt itt ott egy meszelyke bor. De nem is jöttam annyinyi nép, mint 1842ben. Legfőljebb 1400 ember és pedig mind józanon. A' választás felkiáltással történt általában, kivéve az egy főügyési hivattal. Itt már nm főispán a' többséget felkiáltás szerint nem tudván kiösmerni, szavazást rendelt. — Igen hosszas volt ez 's fájdalom! nem hiányzott példája is a' vesztegetésnek. Volt ki három izben szavazott, egyszer saját, aztán azok nevében, kikeről tudá, hogy nem jöttek el a' választásra; 's midőn egyike ezen lelkiösméret-nélkülieknek közbotrányig feltűnt, a' zaj csak alig vala lecsilapítható, már a' néző tömeg is több izben megfutamlott 's csak egyik 's másik gyors szökésének tulajdoníthatni, hogy baj nem történt. A' szavazatszedő választványi eképen az álnevek használata által kijátszatott. Sokat lehetne e' nap tapasztalatiról írni, de majd máskor, higgadt kedéllyel 's több idővel!*) — A' tisztikar így következék: 1ső alispán Balogh Kornél; 2ik Horváth Dániel; főjegyző: Zmeskál István; 1ső aljegyző: Koller Eduárd; 2ik: Pinter Pál; tókozi járásban főbíró: Kovács Márton; szbíró: Bezeredy Kálmán; esküttek: Vajda Ignác és Horvát János; pusztai járásban főbíró: Bay Antal; szbíró: Takó Sándor; esküttek: Szűcs Lajos és Németh Eduárd; sokoróaljai járásban főbíró: Matkovics Zsigmond; szbíró: Kisfaludy Elek; esküttek: Sza-

*) Szívesen elvárja 's kéri a' szerk.

lay Pál és Szalay Sándor; főbírtos: Noszlopy Pál; uti bírtos: Kisfaludy Dániel; mezői bírtos: Rogoz Kálmán; főadószerző: Jankó János; adalószerző: Hunkár Béni; számvévo: Nagy István; selyembírtos: Germanecz János; főörvos: Dorner Mihály; főügyész: Szabó Kálmán 7 szótöbbséggel; alügyész: Ziska József; mérnök: Király Lajos; tiszteleti jegyzők: gr. Eszterházy Ernő, Hunkár Mihály és Vincze József. Megjegyzendő: hogy volt első és másodalispán, ugy tiszti alügyész urak, előre minden hivatalviselésről lemondottak a' RRk általjában is a' volt tiszti karnak, különösen pedig két alispán urnak jegyzőkönyvileg köszönetet szavaztak. Választás bevégezte után első alispán Balogh Kornél ur ékes szavakkal fejezé ki érzelmeit 's jövo munkássága irányát, melyek két fő tényezője: becsületesség és rend. Így a' megye is derék jövvőre várhat. Este mindenfelé a' sok faklyás zene harsogott 's a' tanyákon áldomások urítottak. 24én a' gyűlés folytatottik.

Énekiskola. A' pest-budai hangász-egyesület kormánya alatti énekiskola növendék-ifjainak idei nyilvános vizsgálata esütörtökön (juli 31én), a' leányoké pénteken (aug. 1jén), mindenkor 8 órától kezdve délig, tartatik Pesten a' városi nagy reduttermében; melyekre mindenkinek szabad bemenete van. Ezek berekesztéséül szombaton (aug. 2kán) délutáni 4 órakor ugyanott leend az intézet jelesb növendékeinek vizsgálati dalversenye; mely alkalommal az énekiskola gyámolításul mérsékelt bemeneti díj (20. 10 kr. ezüstben) fizetteték. Ugyanekkor osztatnak ki jelesb növendékeknek a' szokott jutalmak is. Midőn az intézet ez uttal a' t. közönség további pártfogásába ajánlatik, egyszersemind a' t. ez. honi pártolókat számos látogatásra tisztelettel megkéri. Mátray Gábor m. k. énekiskolai igazgató.

Budapesti napló. (Jul. 27én.) A' budapesti du napart egy nagy állatkínzó intézet: itt azon szerencsétlen gebéknek kivül, melyek hajóvontásra kárhoztatvák, naponként olly állatokat látunk esigáztatni, melyek — talán érzéketlenségük dacára is — sirnak nyomoru sorsukon; egy ember téglával tetősen rakott kocsi akaszt veréblábu lovához, másnak ígása égre homoruló hátgerincezel birkozik egy faterhú nagy vasas székérel, harmadik egy kazalzsákot mozgat elő 's t. b., mindez pedig olly helyeken, hol nem állíthatni hogy sima kövezeten tova gördül a' t. e. h. hanem inkább göröngyök- vagy kátyúba, vagy sárfészekbe akadozva sokszorozza súlyát; nem tudjuk, ha majd az állatkínzás elleni egyet nem maradván pium desiderium, meg találna szilárdulni, sokáig marad é e' így? de arról meg vagyunk győződve, hogy rendőn nines; mert a' mennyire nemesül versenyek, nemes fajtak szaporítása 's kiállítása által ló- és birkaifajtak — bár szarvasmarhára is létesítették illy kiállítás! — kétannyra silányul illy túlfeszített terhelés által; pedig hogy a' dolog vidékeken sem áll különben, classicus utaink 's héres és guilyás népünk legnagyobb részének érzéketlen durva léte főlöleg bizonyosságot tesznek. — Időváltozatink következtében több vidékről szomorító hírekkel lepnek meg bennünket; a' lapunkon említett miskolci pusztító árvízzen kivül Egerben is felhőszakadás volt, több szőlőhegyet megrongált, kaszálóit 's völgyeit közel izsappal előzönlé, az ugynevezett ezíra hóstyanak árvízgátfalát egy részben az őrházzal együtt elsodrá, Parádón az újon épített hidat elsepré, Kompolc, Mező-Kövesd, Kerecsend 's majd az egész Mátraalja, Sajó- 's Hernád völgy vizárban uszott, Tarna, Zagyva, Sajó, Hernád medreikből kiesapongva a' közlekedést vagy elakaszták vagy nehezíték; a' hidak 's töltések nagyobb részint szétromboltatvák, a' lekaszált szén- és gabonát a' rohanó ár vagy ledulta, v. beiszapolta, v. végkép elragadta 's pusztította, 's így majd 1 évi fáradozása nagyobb részben oda lett a' szegény földművesnek! Sajnos hogy némely táj alig üdül előbbi bajaiból, már is új vizszontagságokkal kell küzdenie. Vajjon mikor következik már be műveltséggel páros boldogsága nemzetünknek: a' teljes virágzás, legalább anyagjában? — Minap a' nagyhid-utca szögletén egy újdonságíró életveszélyben forgott az őt legázolni vágtató bérkocsis miatt, ki mind a' mellett olly kedélyesen mosolygott, mintha legjobb barátjával találkozott volna; a' bajt csak gyors szökés háríthatá el, 's a' bémész csoport a' dolog illy rövid végzetén szinte sajnálkozni látszék — mert a' bérkocsissal együtt kacagott. — A' dunai uszodák néhány meghűsült napon szünidőt tartottak, most pedig az áradó folyam zavarossága nem igen keesegtetéi ölébe amazok vendégeit; annál inkább usznak sokan a' városi élet özőnében vagy unalmiban, főleg azok, kiknél a' pénz leginkább nyaranta szokott szünidőt tartani. — A' melegfürdői élet kissé mozgalmass jelenleg; itt is azonban sok a' panasz, mert a' hidfői vám- vagy révész gorombaságok ide látszanak átszivárgottaknak; mi miatt még sem kell aggodnunk annyira, mint a' külétben, mert ott minden moeskot hamarabb lemoshatni. — Risley szinköri mutatványai a' testsanyargatási tanból sűrű látogatásban részesültek; kik művészetében gyönyörködnek egész elragadtatással beszélék, miként röpdestek gyermekei a' levegőben, kiket kézzel lábba hányt föl; 's mivel magzatit illy nyilvánosan zaklatta, egyetlenegy este 400 pfo ftozt vett be. E' látványon egy gyermek sirásra fakadt, 's midőn okát kérdezek, e' szavakkal fordult anyjához: „mama, ugy é nem fog engem így hajgálni!“ — Egy kómorzosló vándor Matyit is emlegetnek; mi még nem láttak, mert hírszerint már mostan többnyire ott szerepel, honut kevés kivétellel egész szemleköre vele együtt a' kerepesuti dologintézet jótékonyágában volna részesítettendő. — Pick Ede ur emle-leczkéire új folyamat nyitott;

tisztelői úgy látszik inkább a feledés elvéhez szítanak, mert lehet legkevésbé látogatják. — A siketémák vizsgálata Vácson e hó utónapján tartatik, mire nemesak azokat figyelmeztetjük, kik siketek és némák, de kik ezek iránt részvételek nem akarnak maradni. — Alboni k.a. ének-szerepeire folyvást számos közönség tódult nemzeti színházunkba, s a ritka mély és gördülékeny hangú jeles dalnoknót mindenkor zajos tapsokkísérik, utószortegnap lépett föl derék kardalnokink javára; e kedvelt o l a s z vendég közelgő távozásán annyira megeredt július 24-ikén az ég könyzárpa, hogy a színházi közönség nagy szorongásából alig bontakozhatott laza felé előadás után, másfél óra alatt. — Említett napon nagy népesoport tartóztatá föl a színházba sietőket, minek oka nem volt más mint egy tolvajesiny bűmlése, s a tettesnek nagy épületességgel hátra kötött karokkal kísértetése a hatvani utcán végig, kísértő gyermekek esufondáros zajgái közt. — Fialat költőnk Petőfy S. bevégezte Egressy G. jutalmuladandó „Zöld Marcziját; van tehát reményünk, hogy az iker-városi zöldkedvelő közönség majd a színházban is gyakrabban találja őt. — B. Eötvös J. nem sokára bevégzendő a „Falu jegyzője“ című regényét. — Bloch Móricz a szarvasi prot. iskola egyik lelkes tanítója, a magyar nyelv és irodalom szépségei“ című gyűjteményt bocsát közre; Nagy Ignác pedig a „Magyar titkok“ XII. füzetének bevégzésével, nemzeti életünket ezután „Képekben“ ábrázolandja. — Dunaparton a gyümölcszálító lakiknál alig láthatni valami rendőri felügyelést — mit leginkább az tanúsít, hogy a szemtelen kofasereg gyümölcses el a parthoz közelítő majd minden lakót még a dunavízbe gázolja is körüllep, s mosdatlan szatyárok-dásával minden oda közelítő becsületet vásárlani szándéklót eltávolít; — ez barom! s egyéb illyes élmi ezikké-nél is hasonló történik, habár nem olly arzáatlan maroznasággal is mint épen a gyümölcsnél — s minthogy illy öszszzeharsauó szájas ostromok elesítitására vagy megzabolázására nincs városi rendőr jelen, vagy ha van is — ez azokra hederíteni sem akar, ebből kétségtelenül azt következtetik, hogy az illy hetvenkedő házsártos kofák nagyobb része városi hajdunok — kik ennél fogva illyes rakonezátanságokra felszabadítottaknak tartják magokat, s a közönség bámi tisztos egyedeivel szembe szállni vakmerők, hogy a gyümölcs, barom! s egyéb illyes élmi ezikké javát mindenek előtt ők vásárolhatván öszsze, a közönséget ezekért fölesigáztott áron zsarolhassák. — A multkor szombatra hirdetett „Nyomor iskolája“ adatása holnapra (jul. 28ra) halasztatott.

Nyilvános háló. Mivel korunk, mivel nemzetek példájára, a népnevelés szükséges létét átlátta: köz ohajtás lón azt minél előbb életbe is léptetni. De az ohajtott idő s az ígért föld csak úgy, s akkor tünik föl: ha az eszközök, mellyek emeltyűji a népnevelésnek, e szent czélra nem hiányzanak. Épen ezért igen kedves tünemény minden népnevelés barátinak, midőn illy eszközök szaporodását látja. Illy eszközöket nyújtott a hazának Batthyányi Kázmér gr. ő méltósága, ki az első magyar földtekével, majd néma földabroszokkal, mint az okszerű s czélirányos nevelésre megkívántató eszközökkel ajándékozta meg növendékinket. Mellyek közül az utóbbiban részveszünk a kocsfi ref. iskola is szerencsés vala. Ezért a nemzeti jóllét s népnevelés lelkes pártfogójának, legfőbb háláját nyilvánítja t. Komárom megyében keblezett Kocs helységi ref. egyház előjárósága.

Ausztria.

Victoria angol királynőt német földre léptekor ő fölsége az ausztriai császár meghagyatából Frigyes főherczeg üdvözlendi a bécsi udvar nevében. Kent hgné 19én hagyandja el Bécsset Rajna felé utazandó, hogy ott koronás leányával találkozzék. Metternich hg. f. hó 21én Johannisberg vára felé indult pihenés végett; Ferencz-Károly főhg. pedig nőtül 19én Ischlbe ránduland. A f. évi ausztriai tartománygyűlés politikai tekintetben az eddigieknél annyival fontosabb, mivel az öszszegyűlt Rdeik fölséges császárúttól egy fölterjesztésben azt kéri, hogy a törvényes s hazájokat érdeklő kormányzasi ügyekben nekik is ne csak értesítő, hanem határozó képesség is adassék; ő fölsége ezen fölterjesztést szívesen fogadja s rövid idő alatt legfelsőbb határozatát tudatni fogja. Jul. 12én Metternich hg. mulatólakában (villa) Kent hgné tiszteletére ünnepély rendeztetett, melly daczára a zavaros és folyton lanyhás időnek — vigan ütött ki; a jelenvolt magas vendégek s vendég-nők közt az ünnep királynéján kívül kiemelendők: Ferencz-Károly és főhgnője, Lajos és Albert főhgek, a modenai örökös hg nőtül, s Albert porosz kir. hg.

A boszniai határszélekről jul. 10én nyugtalanító hírek érkeztek a birodalom fővárosába. Török-Horvátország lakosai — nem tudni a porta főbb hivatalnokinak zsarolásai, vagy zsákmányoló szenvedélyök miatt föllázadtak; az első dühösségben megrohanák Banjaluka megerősített várt és várost, azt elfoglalván néhány napig birták is; később azonban a hatalom feletti meghasonlás köztük fejtelenséget támasztván, apróbb sergekre oszolva szertekalandozni kezdenek. Egy illy kalandozó kalóz csoport jul.

9én számra mintegy 1000 reggeli 4 órakor váratlanul nagy esendben, de annál nagyobb dühel rohaná meg a szomszéd magyarországi határör - vonalt; mellynek nem nagy számú őreit kétségbeesett véres harc után futásra kénytetten. A megtámadott határörök közül több esatateren maradt s közöttük három haditszt is, s csak kevés hiányzott, hogy az ezred paranesnoka elevenen nem került a vérengzők kezébe. Mintegy húsz megebesített őrvitéz a közel Körösmegyében létező Toplicza fürdőbe vitetett, mellynek látogatói meghallvau e borzasztó hírt, s az irtóztató törököket már is nyakukon lenni vélvén, rémülés közt futottak szét. Ezen békebontó becsapás okát a törökök részről még nem tudhatni, annyit gyanítanak, hogy a megrohanás bosszú akart lenni azért, mivel több boszniai tehetős birtokos nem állhatván tovább ki a lázongók üldözéseit, a határör tisztség engedelmevel a magyarkorona földére s ennek védelme alá fogadtatott. Egyébiránt hasonló bajak elhárítására férfias rendelkezések tettek, hogy ismétlési esetben ne csak viszszaaverhessék a támadókat, de elégtételt is vehessenek rajtuk. Bosznia és Albániában a lázadás napi renden van, ez utóbbi tartomány szeriaszkerje számos elfogatást tettetett Jakovában, s a kerület egyéb helyein, mi által a lakosokat még inkább földühösíté.

Amerika.

Az új-orleansi Picayune jun. 7éről jelenti: hogy Texas határin a darab idő óta olly gyakoriakká vált indus becsapások meggyérültek s ez oldalról nem is tarthatni nagyobb vésztl; de Mexico irányában a kimenetel még folyvást kétes. A mexicóiak Riogrande mellett gyűjtik öszsze sergeiket, s innét azon esetre, ha a legujabban öszszehítt texasi congressus az egyesült státusok által megállapított bekeblesítést elfogadja — rontand ezen köztársaságra egész hadi erejével. A texasiak készen várják e lépést, sőt kívánják is a Mexicóvali harcot, miszerint így alkalmok legyen bebizonyítani azt, hogy az éjszaki tartományok közzé soroztatni vitézség tekintetében is érdemesek. — Jones texasi elnök az éjszaki státusokkal teendő egyezkedés miatt a congressust öszszehívá, előbb azonban saját neve alatt körlevelet bocsátott ki, mellyben a bekeblesítést semmikép sem javasolta (természetesen: mert ekkor elnöksége megszűnik) az öszszehítt congressusra küldendő képviselők választásával foglalkozik most a tartomány; egyilly alkalommal Bastrop város polgárai és választói köv. határozatot hoztak: „Mi roszszaljuk Jones elnök kibocsátott nyilatkozványát minden pontjában; vadjoljuk azt, mint dictatori hangon irottat, melly az ohajtott bekeblesítést előttünk ismétletlen forrásokból merített okok miatt elhalasztatni akarja; ugy találjuk: hogy ezen nyilatkozványra Texasnak semmiféle okból sincsen szüksége. Törvényes congressusunk öszszehivatott, ennek kötelessége leendő bekeblesítés nagyszerű kérdését teljesen bevégezni s ennek leendő jogais, ha szükségesnek találja, egyezkedési gyűlést hirdetni s erre helyet és időt határozni. Mi e czélra képviselőinket teljes meghatalmazás és megbizással küldjük a congressusba, hogy határozottan a bekeblesítés mellett nyilatkozzanak.“

Spanyolország.

Izabella királynő utazása a baszk tartományokba elhatározottat; e tervnek a ministerek eleinte ellenszegültek, de később hajolniok kelle az orvosok ajánlatára, kik a királynőnek már is javult egészség állapota tökéletes viszszaállítására a santonaguedai érzés fürdőket mellőzhetlenül javasolják. Az udvar jul. 18án Saragosába menend; 24én az anyakirályné névünnepét Pampelunában ünneplendi, s onnét Bilbaóba ránduland, meddig a tanács elnöke s s külügyminister kísérendi őket. Ez idő közben Nemours hg és neje Bordeauxban fognak tartózkodni, honnan mindketten a spanyol királynő látogatására Bilbaóba vagy st. Sebastianba rándulandnak, hol kedvükért az udvar néhány napig mulatand. — Catalóniában hadfogadási alkalomkor ismét néplázongás történt s Barcelona környékén több kis város ugyanazon időben tört ki: u. m. Molin-des Rey, Sant-Andres, Sabadell, Tarossa, Badalona, Esparraguera, Colders és San Felice de Pedonan; e zendülés egyike a legdühösebbeknek, több helyen gyilkolási merények s középületek leromboltatása lettek áldozatvá. Badalonában a közbátorságra ügyelő két hivatalnokot s Tarrosában az alcaidet sodrá el a láng. Sant-Andresben a hatóságot a lázadók lödözéssel kerget-

ték szét, Molins-de Reyben a postát, a társas közszekereket s hivatalos sürgönyöket letartóztatá; s mivel e város 4 mföld távolságra fekszik Barcelonától azon uton, melly onnét Saragosán keresztül Madridba vezet, e miatt minden közlekedés megszűnt. Sabadellben az exaltadók használván e népforgást — Espartero nevében azokból népjuntát alakítottak, s mintegy 2000 embert fegyvereztek föl. Mihelyt ezen zavarról hírek Barcelonába eljutottak, a hadifőparanesnok azonnal meglehetőserősségű gyalog és lovas sereggel sietett a lázongók fékezésére; Sabadellben történt is öszszeütközés, a lázadók közül 25 vészett el és sok megebesítettet. A megfutottak egész Taragonáig üldözettek, honnét csekély számuk már nem mervén bevárni az ellenséget, a hegyekbe menekültek. Lerida és Tarragona ostromállapotba tettek. Barcelona, hol a királynék még tartózkodnak, egész jul. 6ig esendes volt. — A Heraldo kikel a pénzügyminister azon szerződése ellen, mellyet az legujabban a st. Fernando-bankkal kötött.

Franciaország.

A Collége de France tanítóji jul. 13án számra 24en gyűlést tartottak, hogy a ministertől hozzájuk érkezett jetentés fölött tanácskozzanak. E jetentésben kívánatik: hogy a collegium azon tanítóji, kik eddig az elejőkre szabott program korlátin tul kalandoztak, intessenek meg jövendőben illyesmitül tartózkodásra. Ez értelemben tettetett is indítvány, de az, miután Michelet és Quinet kihallgatattak, 13 szóval 11 ellen félrevetett; hanem helyette egy más nyilatkozat, mellyet az említett két tanító kifejtett s melly a collegium tanító többségének tetszik, fogadtatott el 17 szótöbbséggel; ezen iskolai győzelmén az önállóságnak, a ministeri, mint az ellenzéki lapok tetszésüket fejezik ki. — Don Carlos és neje Beira hgnő július 17én Bourgest elhagyák és Soult tábornagy segéde Tinan kíséretében a greoulzi fürdőbe utaztak el. Az aszturiai herczeg még Bourgesban maradt. — Victor Hugo, ki ellen pair társai előtt — bizonyos szerelmeskedés miatt — per indittatott, hogy ezt végig hallgatnia ne kelljen, 10-én utlevelet váltott s három hónapra Spanyolországba utazott el; a vádat azonban az illető festész csupa tiszteletből a költészet iránt, viszsza voná. — Thierstül Bonaparte consulatási történeteinek ismét két kötete jelent meg, a 4ik jul. 15én, az 5dik tizen-négy nappal később. — Jul. 13án ülték a francziák évi gyásznapját Orleans hg szerencsétlen halálának; a színházak zárva maradtak; a pair- és követkamra sok tagjai, polgári és hadi tisztikar és a közigazgatás minden osztályzatu hivatalnokai a luxembourgi kápolnában jelentek meg gyászmisére; a király és családja e szomorú emléknapot Dreuxben ünneplé, hol a hg tetemei hamvadnak. Az özvegy hgné legszomorubbna mondatik. — A pairek jul. 12kén a Parisból Lyon és Avignon felé vezetendő vaspályatervet elfogadták, s így a napirendet megállapíták: hogy a közelgő hét végén a kamrai ülések bevezetessenek.

Anglia.

Jul. 10ki alsóházi ülésben az irlandi közoktatási bill harmadszor felolvasatását hozák szönyegre melly alkalommal Bernat Osborne indítványozá, hogy a közoktatási ügyben vallási tekintetből rendelkezéjog a dublini Trinity collegiumnak adassék. Ez indítványt a kormány hevesen ostromlotta s e miatt Sheil kijelenté, hogy Irland kibékítve, kielégítve és megnyugtatta soha sem leendő socialis, politikai, közigazgatási, egyházi és közoktatási egyenlőség nélkül. Félrendszabályok a megkívántató czélhoz soha vezetni nem fognak. Minden vonakodásnak végeféllelmes lázadás s a nép felizgatott szenvedélyeinek iszonyu kirontása leendő. Peel válaszóla: habár nem ismétletlenek is előtte az irlandi status bonnyolult viszonyaiból eredt nehézségek: mégis, daczára a legvirágosabb szonokratoknak, a kormány előterjesztett javaslatától eltérni nem fog, meggyőződven arról, hogy az igazság hatalma, a türelem s mérséklet az irlandi népre megteendi a benyomást, mit ez uton legkönnyebben érhetni el. Osborne indítványára 91 szóval 77 ellen elvetett. Ekkor Inglis még egyszer és utóljára tön indítványt a harmadszori felolvasás ellen, vagyis a bill félrevetetésére, de indítványára 117 szóval 26 ellen megbukott s így a közoktatási bill harmadszor is felolvasatott, s át fog küldetni a felső házhoz. — Dunavizállás: jul. 23kán 11' 6" 9" az 0 felett.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor.
Hetenként négyszer, u. m. vasárnap, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 órakor Zimony felé.

A' Pestről július 13án, 's 27kén Zimonyba induló gőzök az oláh; a' július 6án 's 22kén indulók pedig a' török részén közlekedést egész Konstantinápolyig eszközlik. Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőz.

II. Tisza gőzhajózás.

Minden hétfőn, a' Pestről indul gőz megérkezése után, indul egy gőz Uj-vidékről Tittel felé, 's innen Szegedre, hol szerdán este meg is érkezik.

A' dunai és tisza gőzhajózásról szóló részletes kimutatás, mint szinte az illető árvotatok jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatalban. Pest július 1jén 1845. A' gőzhajózási hivatal 4-4

† **Vasgyár-ügyelő kerestetik.** Tek. Biharmegyében Nagy-Várad és Erdély felé 10 mérföldnyire fekvő petrózi vasgyárba egy gyárügyelő (Hüttenmeister) kerestetik, ki a' bányászatban 's vasgyártásban minden részeiben műtanilag és gyakorlatilag kiképezett 's ez utóbbi iparágban közelebb történt javításokba levén avatva: magyarul, németül tökéletesen beszéljen 's írjon, e' fölött oláh nyelven is értekezhessek. Ezen hivatallal 400 pengő forint évi fizetés, továbbá szatuli 4 jutalomdíj a' tiszta jövedelemtől számítva szabadlakással 's tűzifával ösztökéltetvük.

Műértők, kik magokat e' hivatalviselésre képeseknek érzik 's azt hajtják, szíveskedjenek szükséges bizonyítványokkal ellátott jelentéseket f. é. augusztus végeig beküldeni Nagy-Váradon keresztül Petrózra Kisztlér János, vasgyár-tulajdonoshoz. 5-6

Hirdetvény.

Az ungvári k. uradalom terjedelmes bükös erdeiben eddigelé kincstárilag háziképen üzetett hamuszir-készítést na-

gyobb virágzásba hozhatni a' kinezés az, hogy ez minden jelenleg fenálló nagyobb minőségű kezelési épületekkel és kellekkel hat éves haszonbérlet útjára ma-

Gyapju-eladási-hirdetés.

A' nagymélt. magyar kir. kamara rendelete következtében a' kir. koronai és kamrai uradalmakban, ugyszinte a' kalocsai érsekségi jószágokban ez évi nyert 's bérmentesen O-Budára részint pedig Pestre szállított juh- és bárány-gyapju kétszeri árverése 1815ik évi augusztus 25-kére tűzetett ki; minélfogva megjegyeztetvén itt, hogy ez árverésnél írásbeli ajánlatokon kívül, szóval tett ígéretek is elfogadtatnak, — a' venni szándékozók ez árverésre akkép hivatnak meg: hogy a' fenkiütözött napon délelőtti 9 óraig személyesen vagy törvényes hatalommal fölrühazott megbizottak által a' kir. kamrai épületben Budán megjelenjenek, vagy kik ajánlataikat írásban adandók be, e' fölírassal: „gyapjuárverési ígéretek“ a' kir. kamrai elnökséghez, hol azok felbontatlan maradván, az árverési elnök által az árveréshez szinte felbontatlan fognak vitetni — legfőbb f. é. augusztus 25keig nyujtsák be.

Az árverési föltételek — melyekből egyszersmind az árverési eljárás mód, nemkülönben a' venni szándékozók kötelezettségei eleve kivétel nélkül — következésként állnak:

I. Ez árverés tárgya leend, a' kir. koronai 's kamrai uradalmakban, ugyszinte a' kalocsai érsekséghez tartozó jószágokban az ott tenyészett juh és bárány-gyapju: u. m.

a) az óbudai koronai uradalomból mintegy 38 mázsa juh- és 5 mázsa bárány gyapju;

b) a' diósgyőri koronai uradalomból mintegy 38 mázsa juh- és 3 mázsa bárány-gyapju;

c) a' báci kamrai uradalomból, 's nevezetesen az alsó-kula-pusztai juhászatból, mintegy 36 mázsa juh- és 5 mázsa bárány-gyapju, — a' felső-kula-pusztai juhászatból mintegy 43 mázsa juh-gyapju, — a' kis-szapári juhászatból mintegy 34 mázsa juh- és 350 font bárány-gyapju; — a' pusztai-bélai juhászatból mintegy 77 mázsa juh- és 4 mázsa 50 font bárány-gyapju, — végre

d) a' kalocsai érsekség uradalmából mintegy 177 mázsa juh-gyapju.

II. A' szóbeli ígéretek mellett e' nyilvános árverésnél, mint említették, írásbeli ígéretek is elfogadtatnak, és a' legtöbbet ígérő nevének kiküldése az egyes ajánlatok összehasonlításából kitünendő eredmény fog eszközöltetni.

III. A' minden egyes venni szándékozótól befizetendő bánatpénzre nézve következő ár szabott, u. m.: az óbudai gyapjuért (400) azaz négyszáz forint, — a' diósgyőriért (500) azaz ötszáz forint, — az alsó-kulai pusztai gyapjuért (400) azaz négyszáz, — a' felső-kulai pusztai gyapjuért (400) azaz négyszáz, — kis-szapáriért (300) azaz háromszáz, — a' pusztai-bélai gyapjuért (800) azaz nyolczszáz forint: — 's végre a' kalocsai gyap-

juért (1700) azaz ezerhétszáz forint pengőben tétessék, pedig készpénzben vagy statuspapirosban (börzei érték szerint) kivéve az 1834- és 1839ki statusadóssági kötelezvényeket, melyek csak névszerinti értékükben vétetnek el.

E' bánatpénzt minden, ki e' nyilvános szóbeli árverésnél részt veend, habár írásbeli ajánlatot tett legyen vagy nem, az árverési bizottság előtt leendő; vagy ennek a' kir. kamrai budai taxáló hivatalnál, vagy végre a' pesti kir. sóhivatalnál tett bánatpénzről szóló hivatalos bizonyítványát bemutatandó.

Ugyszinte mindegyik írásbeli ajánlatnak a' megkívántó bánatpénz, vagy hasonló értékű bizonyítvánnyal kell ellátva lennie, az ennek hiányával levő írásbeli ajánlat figyelemre nem vétetik.

Azok, kik írásbeli ajánlások mellett a' nyilvános árverésnél szóval is igérni szándékoznak, kettős bánatpénzt nem tartoznak letenni, hanem kívánatukra az általok készpénzben vagy statuspapirosban ezeknek börze-értékük szerint befizetett bánatpénzről szóló egyes betételi bizonyítványon kívül, második példányban is adatik bizonyítvány, 's egyike ezen bizonyítvány-példánynak a' nyilvános árverésnél lesz előmutatandó, másika pedig az írásban foglalt ajánlathoz lesz csatlandó.

Az ekkép letett bánatpénzek az arról szóló bizonyítványok egyes vagy netán másodpéldányainak visszatérítése mellett lesznek csak visszaadandók.

IV. Kizárólagos árverésnél igérni szándékozók, tartozik az árverési feltételeket, — melyek felolvasásával az árverés kezdődik, — aláírni: mi által, teendő ajánlatra nézve, magát visszavonhatlanul kötelezni.

Szintugy megkívántatik, hogy az írásban teendő ajánlatok azon nyilatkozást foglalják magokban, miszerint az ajánlkozó a' közzé tett árverési föltételeknek magát minden kikötés nélkül aláveti, hogy tett ajánlata őt másolhatlanul kötelezi, végre, hogy nyilatkozata ugyanazon jogerejű legyen, miutha az ajánló az érintett föltételeket és árverési jegyzőkönyvet aláírta volna. E' világos és hársított nyilatkozat hiányával levő írásbeli ajánlat figyelembe nem fog vétetni.

A' nyilvános árverésnél az eladásra kiteendő gyapju részletenkint — mint ezek az 1so pontban elősoroltatvák — fognak kikiáltatni, és csak az egyszerre és együtt kikiáltott mennyiségre tétethatnak ígéretek; — miért is a' teendő ígéretek, más ki nem kiáltott mennyiségre nem fognak értetni, sem a' bármi más föltét alatt tettek, figyelembe vétetni, mint szinté általában a' megállapított feltételek ellen az árverés alatt vagy azután tett bármi kifogási következtetéseket magokkal nem vonandnak.

Hasonlókép, figyelembe nem jöhetnek az árverési 's eladási feltételektől bármiben eltérő igényekhez kötött írás-

gánylagos ipar-szorgalomra eresztessék — alapja, 's föltétele e' haszonbérletnek következő: — Biztosítására az eddigi házilagos kezelésként bevett jövedelemnek és tiszta haszonnak, mely a' számadások mutása szerint a' finomított hamuszirnak minden mázsája után általtjában 4 ft. 31 kr. ezüst pénzben hozott, a' bérbevevő kötelezi magát évenként 1000 mázsa finomított hamuszirnak árát mázsánként 4 ft. 31 kr. p. pénzben számítva, 's minden esetre akár készítettik el ezen mennyiség, akár nem, az uradalmi pénztárba befizetni, azért is csak az ezer mázsa mennyiséget meghaladó hamuszir árat fogja az árverés meghatározni — mellynél megjegyeztetik, hogy már az illy haszonbérleti módszerint eddig is van árverési verseny, a' készpénzben leteendő bánatpénz 400, a' biztosíték pedig, mely statuskötelezőkben is letehető, 1000 p. ftban állapittatik meg, a' többi szerződési feltételek, ugya-

budai kir. kincstári számvevői hivatalban, valamint Ungvárott az uradalom főnökségénél, vagy ottani erdő-tisztségnél megtekinthetők. — Ideje az uradalmi főnök irodájában tartandó árverésnek, melybe írásbeli, a' szükségességekkel ellátott, 's elegetően biztosított ajánlatok is elfogadtatnak, folyó évi augusztus hó 11ik napjára tűzetik ki, mire nézve e' haszonbérletben részt venni kívánók egyszersmind a' fenírott napra és helyre ugy hivatnak meg hogy előre mind a' helyzeti, mind pedig az erdei körülményekkel megismerkedni, 's a' fenálló kezelési épületeket megtekinteni ne terheltessenek, e' tekintetben az uradalmi erdő-tisztség és kerületi erdőbirók minden készségű eljárásra utasíttatva levén.

Ezen haszonbérletstől az izraeliták sem rekesztetnek ki. Budán, július hó 9kén 1845. 2-3

Könyvhirdetés.

Legújában megjelent:

Hierolexon polymathicum latno-hungaricum,

„latin magyar köztanulatos egyházi műszótár“

koszorozott pályamunka, két körajzral nagy nyolczad réthben harmincz és fél iv, minden lapon 54 sor. Irta Nagy Nep. János szombathelyi megyebeli áldozár, istenes tudományok tanára, a' szombathelyi püspöki papnevelő intézetben a' keleti nyelvek, szentírási tudományok és magyar jog nyelv. tanítója 's a' m. t. társaság' rendes tagja. Szombathelyen 1845. — Kapható Pesten Eggenberger Józsefnél 's általa az ország minden hítelese könyvárosainál, Szombathelyen pedig a' szerzőnél: elővételi ára oct. 10ig 3 fr. p. p. azután bolti ára 4 fr. p. p. (2-3)

beli ajánlatok; mely utóbbiaknak — hogy eredményök legyen — számszerint meghatározott ígéretek kell magokban foglalniok.

VI. Ajánlkozók, kik írásbeli ígéretek szándékoznak tenni, szabadon 's tetszők szerint az egész eladandó gyapju-mennyiségre, vagy annak az 1so pontban említett részleteire, a' mint azok kikiáltatnak, tehetik ajánlataikat; de azt mindenesetre határozott számmal kifejezni: 's a' 3dik pont szerint ráesendő bánatpénzt hozzá mellékelni tartoznak.

VII. Minden kikiáltás után az ígérők mindegyike köteles az árverési jegyzőkönyvben ígéréteit sajátkezőleg aláírni, a' legtöbbet ígérő pedig köteles itt azt is megjegyezni, hogy ő volt a' ki legtöbbet ígért.

Ezen aláírásnak a' mondott jegyzőkönyvbe teendő beiktatásától, ugyszinte, ha ő, mint legtöbbet ígérő, a' szerződés befejezésére felszólittatik — ennek megtételétől többé nem vonakodhatik; — mely esetben azonban, habár tett ajánlati jegyzőkönyvileg alá nem írta is, nevének már az árverési feltételek alá történt sajátkező írása, vagy netán írásbeli ajánlataihoz mellékelte nyilatkozatának erejénél fogva — a' szerződés befejezésére ezenel kitűzött 8 napi határidő eltelte után, — mint szerződés-szegő fog tekintetni; a' kincstár pedig jogosítva leend, nemesak az érintett legtöbbet ígérő által befizetett bánatpénzt visszatartani, hanem azon gyapju-mennyiségről is, melyre nézve többször érintettetted a' legtöbbet ígérő volt, rendelkezni.

Ugyanezen kötelezést ugyanazon következtetésekkel vállalandja magára az is, ki netán írásban tett ajánlata következtében legtöbbet ígérőnek találtatott.

VIII. Írásbeli ajánlatokban, köteles az ajánló saját lakhelyét, ha t. i. a' nyilvános árverés ideje alatt személyesen jelen van, tudtul adni, vagy ha jelen nincs, tehát felhatalmazottja nevével feljegyezni, ki a' szerződést nevében fogja befejezni.

IX. Mihelyt e' nyilvános árverésnek az 5. pont alatt kitett módon, egész tárgya részenkint eladatott, az árverési eljárás mód czélját érte: ekkor az árverési bizottság a' szóval és írásban tett ígéretek összehasonlításához látand, hol mindennek, ki az árverésnél egyik vagy másik részletre legtöbbet ígért, vagy ajánlatát írásban tette, jelenléni joga leend.

X. Ezen összehasonlítás alkalmakor az összejött írásbeli ajánlatok a' jelenlevők előtt az árverési bizottsági elnök által felbontatnak, 's illelőleg megvizsgáltatnak, ha vajjon a' főnebbi pontok kívánatának megfelelnek-e. — vagy nem? 's a' melyek hiányosak, félre vettetnek.

Ezek után, az írásbeli többi ajánlatok, a' szóval tett legmagasb ígéretekkel egybevételnek, 's ezekből az egészen legkedvezőbb eredményt mutató fog ki-

szemeltetni; 's ha több illy egyenlő ígért találtatnak, a' szóbeli ígért közül a' hasonló szóbelinek; — a' két egyenlő írásbeli ajánlat közül pedig annak adatik elsőség, mely hamarabb küldetett be; végre az egészen hasonlók között sorshuzás fog határozni.

XI. Azoknak, kikre a' főnebbiek szerint bizonyos gyapju-mennyiség esik, 's kikre nézve az ajánlott ár ekkép másolhatlanul kötelező marad, — a' bizottáug által ez nyomban tudtul adatik azon megjegyzéssel, hogy ez a' m. kir. udvari kincstárnak helybenhagyás végett — mely annak mindig fentartatik — feljelentsék. A' többi ígérőnek pedig készpénzben vagy statuspapirosban betett bánatpénzük 's illetőleg erdői bizonyítványuk tüstint — vagy ha ki helyben nem lenne, mihelyst magát jelenteni — viszszaadatik; mi által ezeknek, minden az árverési feltételek — 's illelőleg írásbeli ajánlataik benyújtásával reájok háramlott kötelezett-ségük celenyészendik.

XII. Későbbi bármínő ígéretek a' ajánlatoknak hely nem adatik. Fentartja magának mégis a' kincstár, — azon esetben, ha netán a' kitett árverés várakozása ellenére semmi kedvező eredményre nem vezetne, — egy második árverés kitűzését, vagy másképi rendelkezését.

XIII. A' betett bánatpénz elvezetése alatt köteles a' vevő az árverés tartásától számított legfelébb 8 nap alatt az árverési bizottság elnökénél — az illelő szerződés megkötése végett — személyesen megjelenni.

XIV. Ezen szerződés megkötése 's kiadása előtt köteles a' vevő betett bánatpénzét, a' vételiár 25%ig kiegészíteni, mely 25% a' vételiárnak, cautióul szolgáland a' megvett áruk vonakodás nélküli átvételére. 's a' még hátralevő vételiár lefizetésére.

XV. Ezen cautio és vételi jogok elvesztése alatt kötelesek a' vevők az ekkép megvett gyapjumennyiséget legfőbb 1845ik évi szeptember 15keig a' még hátralevő vételiár lefizetése mellett átvenni.

XVI. Az óbudai gyapju az óbudai tisztartóság hivatala udvarában van letevé; a' diósgyőri, báci kamrai, 's a' kalocsai érsekségi gyapju pedig a' pesti kir. sóháznál vannak lerakva, hol is mindenki által f. é. augusztus 20kától az árverés napjáig megtekinthető.

XVII. A' gyapju-mázsátásnál két percentes bemérés állapittatik meg.

XVIII. A' vevők tartoznak a' gyapjuzákokat azoknak beszerzési áruk szerint a' kincstárnak helyre pótolni, végtére:

XIX. A' vevő az átveendő gyapjut, annak átvétele előtt, egy az óbudai uradalmi, vagy pesti sóhivatali tiszt jelenlétében megmázsáltathatja. — Budán 1845k. évi július 16kán. 1-3